

Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики

**Матеріали
XVI Міжнародної науково-практичної конференції**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ»
АСОЦІАЦІЯ МОРСЬКОГО ПРАВА УКРАЇНИ
КОЛЕГІЯ ЮРИСТІВ З МОРСЬКОГО ПРАВА УКРАЇНИ

**«Морське право та менеджмент:
еволюція та сучасні виклики»**

Матеріали
XVI Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса – 2023

УДК 341.225(082)

ББК 67.912.412

М 432

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Навчально-наукового інституту морського права та менеджменту Національного університету «Одеська морська академія» від 23 травня 2023 р. (протокол № 11).

Редакційна колегія: Міусов М.В., д.т.н., проф. (голова редколегії); Голіков В.А. д.т.н., проф.; Шемякін О.М., д.ю.н., проф.; Примачов М.Т., д.е.н., проф.; Савінова Н.А. д.ю.н., с.н.с.; Сотниченко Л.Л., д.е.н., доцент; Доннікова І.А., д.ф.н., доцент; Ковбан А.В., к.ю.н., доцент; Скоробагатько А.В., д.ю.н., доцент; Степанов С.В., к.ю.н., доцент та інші.

Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики: Матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції НУ «ОМА». – Одеса: НУ «ОМА», 2023 – 150 с.

У збірник увійшли матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики», що відбулась в Національному університеті «Одеська морська академія» 5-6 травня 2023 р.

Видання містить аналіз актуальних проблем ефективного правового регулювання та управління в сфері використання морегосподарського комплексу та інфраструктури в умовах війни та миру. Пропонуються дослідження окремих аспектів історії морського права, міжнародних економічних відносин, стратегічного управління на підприємствах і організаціях морського та річкового транспорту.

УДК 341.225(082)

ББК 67.912.412

Надані учасниками матеріали надруковані із збереженням авторської редакції. Редакційна колегія не завжди поділяє думку авторів.

© Національний університет «Одеська морська академія», 2023

Способи захисту прав та інтересів осіб нотаріусом	95
Вишневський В.Л.	
Правове регулювання захисту авторів від плагіату в музиці	99
Войтович А.О.	
Україна в епоху цивілізаційного виклику: аналіз правових аспектів	101
Єфтєні Н.М.	
Вплив соціального інтелекту на соціальні відносини.....	105
Задоя І.І., Кушнір О.М.	
Особливості правового регулювання зняття особи із задекларованого або зареєстрованого місця проживання без її згоди	107
Зозуля Є.В.	
Діяльність правоохоронних органів щодо розслідування злочину агресії Росії проти України (організаційно-правові аспекти)	111
Ковальчук Л.О.	
Особливості правового регулювання трудових відносин в умовах воєнного стану.....	116
Ковбан А.В.	
Jurisprudence constante ЄСПЛ щодо права людини на життя	118
Крестовська Н.М.	
Історія конституції України: деякі дискусійні питання	121
Матвєєвський О.В.	
Проблеми залучення іноземних експертів при розслідування воєнних злочинів в Україні	125
Отарова А.А.	
Child's educational rights in critical situations	128
Орел Г.П.	
Співвідношення та аналіз різниці ІТ-права та інформаційного права	131
Потонахіна О.М.	
Оплата праці за трудовим договором з нефіксованим робочим часом.....	133
Скоробагатько А.В.	
Виплата військовослужбовцям одноразової грошової допомоги при звільненні зі служби.....	137
Степанов С.В.	
Аналіз сучасного стану та проблем торговельних відносин в Україні.....	140
Тимофєєва Л.Ю.	
Особливості кримінальної відповідальності за зґвалтування в умовах воєнного стану.....	145
Шевчук О.М.	
Трансдисциплінарні аспекти філософії створювального людинознавства	147

На наш погляд, такий стан речей викликає сумніви в розумності й доцільності такої широкої диференціації. Адже диференціація виправдана тільки тоді, коли вона виходить з двох базових положень: зв'язку норм забезпечення із суспільно корисною діяльністю і необхідності врахування у цих нормах особливостей і потреб самих забезпечуваних.

Не зважаючи на складність економічної та політичної ситуації в країні, обумовленої насамперед війною, сьогодні перед державою стоїть важливе завдання не втратити досягнутий у соціальному забезпеченні рівень стандартів і подолавши існуючі проблеми продовжити вдосконалення законодавства (у тому числі і норм, що регулюють виплату одноразової грошової допомоги при звільненні зі служби) результатом чого має стати покращення забезпечення військовослужбовців.

Список використаних джерел:

1. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України від 09 квітня 1992 року № 2262-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12#Text>

Степанов С.В.

к.ю.н. доцент,

доцент кафедри загальноправових дисциплін

Національного університету «Одеська морська академія»

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПРОБЛЕМ ТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Останні роки на долю України випало немало випробувань. У 2019 році, коли весь світ охопив сплеск епідемії коронавірусу, це стало самим великим у ХХІ столітті викликом для всіх економік світу, в тому числі для економіки України.

Через COVID-19 багато сфер суспільного життя опинилися у жорсткішій кризі, насамперед, через порушення комунікації бізнесу, закриття кордонів, додаткові митні правила та інші особливі введення.

Закриття кордонів призвело до зменшення торгівлі, зменшення обсягів виробництва у світі, скорочення трудового навантаження, що спричинило соціальні наслідки: скорочення робочих місць, зменшення оплати праці, та у зв'язку із зменшенням виробництва, збільшення вартості товарів на ринку.

Найбільш великі втрати зазнали такі галузі господарської діяльності як туризм, виробництво, торгівля, освіта, спорт, індустрія розваг, сфера мистецтва

та послуг тощо. За цей час багато з них зазнали таких збитків, що мушили припинити діяльність у зв'язку із неплатоспроможністю, багато сфер опинились на межі банкрутства, але завдяки внутрішньому ресурсу поки тримаються, хоча цей ресурс не є безмежним.

Найбільш відомі засоби масової інформації, такі як CNN, New York Times та інші, посилаючись на експертів, зробили аналітичний висновок, що після закінчення пандемії на світ чекає економічна рецесія, оскільки майже всі країни світу згорнули багато соціальних та інвестиційних проєктів і багато секторів господарської діяльності понесли великі втрати через відсутність товарообігу. Значна кількість підприємств втратила можливість на запуск виробництва в такому ж обсязі, який був до пандемії.

Доречи, аналітики Міжнародного валютного фонду прогнозували у 2020 р. гальмування темпів зростання світової економіки на 3 %.

Натомість ВВП Італії зупинився на позначці 9,1 %, Іспанії – на 8,0 %, Німеччини – на 7,0 %, Великої Британії – на 6,5 %, США – на 5,9 %, РФ – на 5,5 %, Японії – на 5,2 % тощо [3].

Прогнози на 2021 рік були більш оптимістичними. Світові експерти прогнозували вихід світової економіки на зростання, але темпи зростання до початку 2022 року виявились дуже повільними, та не вийшли на докризовий рівень. За 2021 рік Італія досягла 6,6 %, Іспанія – 5,1 %, Німеччина – 2,9 %, Велика Британія – 7,4 %, США – 5,7 %, РФ – 4,7 %, Японія – 1,7 % [4].

Але після початку повномасштабної війни в Україні 2022 рік ознаменувався безпрецедентними у ХХІ столітті санкціями проти РФ на: нафту, вугілля, мінеральні добрива, газ, використання системи SWIFT, експорт технологій, які вдарили не тільки по економіці РФ, але і завдали велику шкоду самим західним країнам, оскільки вони мали найбільші торгові зв'язки.

З початку війни як звітує МВФ у 2022 році ВВП Італії скоротився до 3,9 %, Іспанії – 5,2 %, Німеччини – 1,9 %, Великої Британії – 4,1 %, США – 2,0 %, РФ – - 2,2 %, Японії – 1,4 % [5], але нажалі МВФ прогнозує до кінця 2023 року падіння ВВП до відмітки від 0 до 1 % у всіх перелічених країнах, що може призвести до ще більших негативних наслідків для світу.

Натомість, Україна вже більше року знаходиться у стані війни. Дуже складно провести довгострокову оцінку завданих збитків, оскільки війна ще не закінчена, але очевидно, що економіка несе надзвичайні втрати кожен день, оскільки першочерговими цілями обстрілів є об'єкти критичної інфраструктури та підприємства, що безперечно впливає на логістичні зв'язки та нестачу сировини.

Варто зауважити, що після введення надзвичайного стану Урядом були прийняті ряд заходів збереження потенціалу країни.

Постановою Кабінету Міністрів України № 305 від 17 березня 2022 р. [2] та Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 246-р від 25 березня 2022 р. [1] передбачена безоплатна евакуація виробничих потужностей вітчизняних підприємств, установ та організацій з територій, де ведуться бойові дії та/або є загроза бойових дій, на безпечну територію за допомогою АТ «Укрзалізниця» та «Укрпошта», а також розроблена програма релокації таких підприємств [8].

За завданням уряду державні і місцеві органи влади допомагають у перевезенні потужностей, надають відповідні ділянки та приміщення для розміщення виробництва, допомагають із розселенням персоналу та пошуком нових працівників у разі їх недобору. При цьому вільних «безхазяйних» об'єктів нерухомості не вистачає, багато приміщень зайняті місцевими підприємствами, тому іноді евакуювати промислові виробництва просто нікуди, а збудувати нові об'єкти для розміщення підприємств неможливо.

Як зазначається на сайті Міністерства економіки України попри високу вартість і складність релокації (як юридичну, так і технічну) 1639 підприємств подали заявки на переміщення, з них майже половина – малі підприємства. Понад третини підприємств, які подали відповідну заявку, вже переміщені, більшість з них повністю відновили роботу на новій локації [6].

Серед релокованих підприємств, які вже відновили свою діяльність, найбільшу частку становлять компанії оптової та роздрібної торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів (39% загальної кількості), переробної промисловості (33% загальної кількості), інформації та телекомунікацій (6% загальної кількості), професійної, наукової та технічної діяльності (5% загальної кількості). [7, 95].

За даними Центру розвитку інновацій, у червні була представлена статистика, що близько 50% українського бізнесу не працюють. 12,4% респондентів зберегли свій бізнес та навіть збільшили доходи, порівняно з довоєнним часом.

Аналізуючи статистику та динамічність збройного конфлікту, очевидно, що багато підприємств залишилися у районах бойових дій на Сході, а кожне третє підприємство, яке було евакуйовано у безпечні регіони не працює з різних причин: у зв'язку з неможливістю налагодження альтернативних каналів для отримання сировини, необхідної для виробництва, проблемами імпорту, експорту або з інших причин.

Ще однією проблемою є реалізація виробленої продукції.

У зв'язку із найважкішою економічною кризою, яку вперше з проголошення незалежності проходить Україна, відбулось значне зниження купівельної спроможності внутрішніх споживачів. Відновити експорт під час бойових дій в інші країни дуже складно, оскільки це пов'язано із великими

ризиками, або витратами, пов'язаними з перевезенням альтернативними видами транспорту. Війна повністю зупинила морську торгівлю і Україна втратила можливість продавати більше половини свого експорту, наприклад сільськогосподарської продукції та металів.

За опитуванням представників малого та середнього бізнесу Європейською Бізнес Асоціацією переважна більшість підприємців працюють вдома (тільки 4% знаходяться за кордоном) та шукають можливості для розширення географії підприємництва. 19% опитаних суб'єктів підприємництва вже експортують продукцію за кордон, а 14% знаходяться в процесі пошуку контрагентів, для налагодження міжнародного співробітництва, переговорів чи отримання необхідних дозвільних документів. Третина опитаних повідомили, що поки мають труднощі з виходом на міжнародний ринок.

Щодо державної підтримки бізнесу, 24 % суб'єктів підприємництва скаржаться на відсутність інформації щодо державної та міжнародної підтримки. Програми державної підтримки все ще не користуються широкою популярністю у підприємців, але 38% опитаних користувались податковими пільгами, 28% програмою «Доступні кредити 5-7-9%».

Однак такі форми підтримки суб'єкти підприємництва оцінили не однозначно. Податкові пільги більшість підприємців оцінили позитивно (64%), а щодо «5-7-9» 48% мали негативний досвід, зокрема вони скаржаться на труднощі отримання кредиту, великі перші внески, відмову в отриманні кредиту без пояснень та не покриття багатьох категорій бізнесу [9].

Підводячи підсумки вищезазначеного можна дійти висновків, що війна надзвичайно виснажує бізнес та економіку України, тому необхідно направити всі зусилля на збереження та підтримку вітчизняного бізнесу.

Існуючі механізми підтримки, такі як податкові пільги, державна допомога у релокації підприємств, кредитні механізми, довели свою ефективність, але цих заходів недостатньо для подолання кризи бізнесу.

Необхідно запровадити нові відкриті та прозорі процедури державної підтримки українського бізнесу під час війни, створити нову гнучку правову базу для більш ефективного реагування на потреби бізнесу, зменшити адміністративний вплив, направити зусилля на спрощення митної політики, домовитись з іноземними партнерами, щодо звільнення вітчизняних товаровиробників від митних платежів на певні групи товарів або їх зменшення, що дозволить вітчизняним підприємствам направляти заощаджені кошти на збереження робочих місць та підтримку працівників.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження плану невідкладних заходів з переміщення у разі потреби виробничих потужностей суб'єктів господарювання з територій, де ведуться бойові дії та/або є загроза бойових дій, на безпечну територію: Розпорядження Кабінету міністрів України № 246-р. від 25.03.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2022-%D1%80#Text>
2. Про особливості роботи акціонерного товариства «Укрпошта» в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету міністрів України № 305 від 17.03.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/305-2022-%D0%BF#Text>
3. IMF. World Economic Outlook, April 2020. The Great Lockdown. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO>
4. IMF. World Economic Outlook, July, 2022. The Great Lockdown. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2022/07/26/world-economic-outlook-update-july-2022>
5. IMF. World Economic Outlook, October, 2023. The Great Lockdown. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2023/01/31/world-economic-outlook-update-january-2023>
6. Майже 700 підприємств перемістились у безпечні регіони в рамках Програми релокації. Міністерство економіки України: сайт. 10.06.2022. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=36922bf4-9d07-4cea-8ab1-7d769728b3d0&title=Maizhe700-PidprimstvPeremistilisUBezpechniRegioniVRamkakhProgramiRelokatsii>
7. Мельник М. І., Лещух І. В. Особливості, проблеми та стимули релокації національного виробництва в умовах війни. Регіональна економіка. 2022. №2(104). С. 94-100. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2022-2-10>.
8. Програма релокації підприємств. Сайт Міністерства економіки України. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=3e766cf9-f3ca-4121-8679-e4853640a99a&title=ProgramaRelokatsiiPidprimstv>
9. Стан малого та середнього бізнесу в Україні: результати опитування ЄБА. LIGA ZAKON Бізнес. 19 травня 2023. URL: https://biz.ligazakon.net/news/219666_stan-malogo-ta-serednogo-bznesu-v-ukran-rezultati-opituvannya-ba